

ჩინეთის საზოგადოების კლასების შესახებ *

(1926 წლის მარტი)

* ამხანაგ მათ ძე-დუნის ეს სტატია მიმართული იყო
პარტიის მმ დროს არსებული ორი გადახრის შინააღმდეგ.
პირველი გადახრის მომხრეები, რომლის წარმომადგენელიც
იყო ჩენ დუ-სიუ, ესტრაფოდნენ მხოლოდ გოშინდანთან თა-
ნაშერომლობის და გლეხობას ივიწყებდნენ. ეს იყო შემარ-

ჯენე ოპორტუნიზმი. მეორე გადახრის მომხრეები, რომლის წარმომადგენელიც იყო ჩან გა-ტაო, კურადღებას უთმობდნენ მხოლოდ მუშათა მოძრაობას და აგრეთვე ივიწყებდნენ გლეხობას. ეს იყო «მემარტენე» ოპორტუნიზმი. ორივე ამ ოპორტუნისტული მიმღარეობის მომხრეები გრძნობდნენ რევოლუციის მხარეზე მებრძოლ ძალთა უქმარობას, მაგრამ არ იცოდნენ, სად ეძებნათ საკირო ძალები, სად მოენახათ მასობრივი მოკავშირე. ამხანაგმა მათ ძე-დუნმა მიუთითა, რომ ჩინეთის პროლეტარიატის ცველაზე მასობრივი და ცველაზე ერთგული მოკავშირე გლეხობა, და, ამრიგად, მან გადაჭრა ჩინეთის რევოლუციის უმნიშვნელოვანესი საკითხი — საკითხი მოკავშირის შესახებ. ამასთან ერთად ამხანაგმა მათ ძე-დუნმა წინასწარ განკვრიტა, რომ ეროვნული ბურჟუაზიის რიგებში, რომელიც იმ პერიოდში მერყევ კლასს წარმოადგენდა, რევოლუციის აღმართობის დროს მოხდება გათიშვა და რომ მისი მემარჯვენე ფრთა იმპერიალიზმის ბანაკში გადავა. ეს დაადასტურა 1927 წლის ამბებმა.

ვინ არიან ჩვენი მტრები და ვინ არიან ჩვენი მეგობრები? აი საკითხი, რომელსაც რევოლუციაში პირველხარისხოვანი მნიშვნელობა აქვს. ძირითადი მიზეზი იმისა, რომ წარსულში ჩინეთში წარმოებულ ყველა რევოლუციურ ბრძოლას მხოლოდ მეტად უმნიშვნელო შედეგები მოჰქონდა, მდგომარეობდა იმაში, რომ რევოლუციონერები ვერ ახერხებდნენ დაერაზმათ თავიანთ გარშემო ნამდვილი მეგობრები ნამდვილ მტრებზე იერიშის მისატანად. რევოლუციური პარტია — ესაა მასების ხელმძღვანელი, და ისტორიას არ ახსოვს შემთხვევა, რომ რევოლუციური პარტიის მიერ არასწორი გზით წარმართულ რევოლუციას დამარცხება არ განეცადოს. რათა დარწმუნებული ვიყოთ, რომ რევოლუციას სწორი გზით წავიყვანთ და აუცილებლად გავიმარჯვებთ, საჭიროა ვიზუნოთ ჩვენს გარშემო ჩვენი ნამდვილი მეგობრების შემჭიდროებაზე, რათა ლახვარი ჩავცეთ ჩვენს ნამდვილ მტრებს. ნამდვილი მტრებისაგან ნამდვილი მეგობრების გასარჩევად უნდა მოვახდინოთ ზოგადად ჩინეთის საზოგადოების შემადგენელი კლასების ეკონომიური მდგომარეობისა და რევოლუციისადმი მათი დამოკიდებულების ანალიზი.

რა ახასიათებს ჩინეთის საზოგადოების სხვადასხვა კლასებს?

მემამულეთა კლასი და კომპრადო რული ბურეუაზია. ეკონომიურად ჩამორჩენილ, ნახევრად რევოლონიურ ჩინეთში მემამულები და კომპრადორული

ბურუუაზია საერთაშორისო ბურუუაზის ვასალები არიან ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით. აქ კლასების არსებობა და განვითარება იმპერიალიზმის ინტერესებს ექვემდებარება. ეს კლასები განასახიერებენ ყველაზე ჩამორჩენილ და ყველაზე რეაქციულ წარმოებით ურთიერთობებს და დაბრკოლებას უქმნიან ჩინეთის მწარმოებლურ ძალთა განვითარებას. მათი ინტერესები სრულიად შეუთავსებელია ჩინეთის რევოლუციის მიზნებთან. ეს განსაკუთრებით შეეხება მსხვილ მემამულეებს და მსხვილ კომპრადორებს, რომლებიც ყოველთვის იმპერიალიზმის მხარეზე არიან და უაღრესად კონტრრევოლუციურ ძალას წარმოადგენენ. მათი პოლიტიკური წარმომადგენლები არიან ნაციონალისტები¹ და მემარჯვენე გომინდანელები.

საშუალო ბურუუაზია. იგი განასახიერებს კაპიტალისტურ საწარმოო ურთიერთობებს ჩინეთში. მისი დამოკიდებულება ჩინეთის რევოლუციისადმი წინააღმდეგობრივია: მტკიცნეულად განიცდის რა უცხოეთის კაპიტალის მძიმე დარტყმებს და ჩაგვრას მილიტარისტებისაგან, იგი დაინტერესებულია რევოლუციით და თანაგრძნობით ეპყრობა იმპერიალიზმისა და მილიტარისტების წინააღმდეგ მიმართულ რევოლუციურ მოძრაობას; მაგრამ როგორც კი ჩვენი ქვეყნის პროლეტარიატი აშკარად და გაბედულად ებმება რევოლუციაში, როგორც კი საერთაშორისო პროლეტარიატი იწყებს გარედან აქტიური დახმარების გაწევას რევოლუციისადმი, როგორც კი საშუალო ბურუუაზია შეიგრძნობს, რომ მისი დიდი ხნის ნატვრის განხორციელებას — მსხვილი ბურუუაზის მდგომარეობამდე მიღწევას — საფრთხე ემუქრება, მას იპყრობს ეჭვები რევოლუციაზე. საშუალო ბურუუაზია — ეს ეგრეთწოდებული ეროვნული ბურუუაზია. მისი პოლიტიკური პლატფორმა ისეთი სახელმწიფოს შექმნა, რომელ

შიც ერთმა კლასმა — ეროვნულმა ბურუუაზიამ უნდა იბატონოს.

რომელიღაც პირი, რომელიც თავისთავს დაი ძი-ტანს² «მართლმორწმუნე მიმდევარს» უწოდებს, ასეთი განცხადებით გამოვიდა პეკინის გაზეთ «ჩენბაოში»³: «აღმართე მარცხენა ხელი იმპერიალიზმის შესამუსრავად, ხოლო მარჯვენა — კომუნისტური პარტიის შესამუსრავად». ეს სიტყვები მკაფიოდ გამოხატავენ ეროვნული ბურუუაზიას წინააღმდეგობრივ პოზიციას და შიშს, რასაც ის განიცდის. ეს კლასი ილაშქრებს იმის წინააღმდეგ, რომ ხალხის კეთილდღეობის გომინდანური პრინციპი განმარტებულ იქნეს კლასთა ბრძოლის შესახებ არსებული მოძღვრების თვალსაზრისით, რომ გომინდანმა განახორციელოს რუსეთთან კავშირის პოლიტიკა და დაშვებულ იქნენ გომინდანში კომუნისტები⁴ და მემარცხენე ელემენტები. მაგრამ ამ კლასის მისწრაფება — შეიქმნას სახელმწიფო, რომელშიც გაბატონებული მდგომარეობა ექნებოდა ეროვნულ ბურუუაზიას, სრულიად განუხორციელებელია, რამდენადაც თანამედროვე საერთაშორისო ვითარება იმით ხასიათდება, რომ მსოფლიოში სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა აქვთ გამართული ორ გიგანტურ ძალას — რევოლუციას და კონტრრევოლუციას. ამ ორმა გიგანტურმა ძალამ ორი დროშა აღმართა: ერთია — რევოლუციური, წითელი დროშა, მაღლა აღმართული III ინტერნაციონალის მიერ, რომელიც მოუწოდებს მსოფლიოს ყველა ჩაგრულ კლასს გაერთიანდნენ მისი დროშის ქვეშ; მეორე — კონტრრევოლუციური, თეთრი დროშა, აღმართული ერთა ლიგის მიერ, რომელიც მოუწოდებს მსოფლიოს ყველა კონტრრევოლუციურ ძალებს გაერთიანდნენ მისი დროშის ქვეშ. შუალედური კლასების წრეში უცილებლად ძლიერ მალე მოხდება გათიშვა: ერთი წავლენ მარცხნივ — რევოლუციისაკენ, სხვები წავლენ მარჯვენივ — კონტრრევოლუციისაკენ. «დამოუკიდებელი»

2. თბილისის უნივერსიტეტის ისტორიული ფაკულტეტის მეცნიერებელი დოკორატორი.

მდგომარეობის დაკავების შესაძლებლობა მათთვის გამორიცხულია. ამიტომ კონცეფცია ჩინეთის საშუალო ბურუუაზისა, რომელიც ოცნებობს «დაბოუკიდებელ» რევოლუციაზე, სადაც ეს კლასი გამოვიდოდა მთავარ მოქმედ პირად, აშკარა ილუზიას წარმოადგენს.

წვრილი ბურუუაზია. მას მიეკუთვნება ისეთი კატეგორიები, როგორც მესაკუთრე გლეხები ნ, სახელოსნო საწარმოთა მფლობელნი, ინტელიგენციის დაბალი ფენები— სტუდენტობა, საშუალო და დაწყებითი სკოლების მასწავლებლები, წვრილი მოხელეები, კანტორის წვრილი მოსამსახურეები, წვრილი ადვოკატები, წვრილი ვაჭრები. წვრილი ბურუუაზია როგორც მისი რაოდენობის თვალსაზრისით, თუ მისი კლასობრივი ბუნების თვალსაზრისით სერიოზული ყურადღების ღირსია. მესაკუთრე გლეხებიც და სახელოსნო საწარმოთა მფლობელნიც ეწევიან მეურნეობას, რომელიც წარმოების ნაკლები სიდიდით განსხვავდება. თუმცა წვრილი ბურუუაზის სხვადასხვა ფენები მისთვის დამახასიათებელ თანაბარ ეკონომიურ მდგომარეობაში იმყოფებიან, მიუხედავად ამისა, ისინი სამ ჯგუფად განიყოფებიან.

პირველი ჯგუფი შედგება ადამიანებისაგან, რომელთაც ერთგვარი დოკუმენტი აქვთ; სხვანაირად რომ ვთქვათ, საკუთარ საჭიროებათა დაკმაყოფილების შემდეგ მათ ყოველწლიურად რჩებათ ერთგვარი ნამეტი იმ შემოსავლისაგან, რასაც მათ აძლევს მათი ფიზიკური ან გონებრივი შრომა. ამ ადამიანებს მეტად ძლიერი მისწრაფება აქვთ გამდიდრებისადმი, და ისინი ყველაზე თავგამოდებული თაყვანისძცემლები არიან «მისი მაღალალმატებულების» ჩაო გუნ-მინისა⁶. დიდ სიმდიდრეზე ისინი არ ოცნებობენ, მაგრამ მაინც ისწრაფისან საშუალო ბურუუაზის მდგომარეობამდე ამაღლდნენ. ხელავენ რა შეძლებულ ბატონებს, რომლებიც საზებლობენ პატივისცემით, მათ ხშირად შურისაგან პირზე ნერწყვი ადგებათ. ესენი არიან მხდალი ადამიანები: მათ

ეშინიათ ხელისუფლების, მაგრამ რევოლუციისაც ეშინიათ. თავისი ეკონომიური მდგომარეობით ისინი ძლიერ ახლოს არიან საშუალო ბურჟუაზიასთან და მათ სჯერათ საშუალო ბურჟუაზიის პროპაგანდის, ხოლო რევოლუციის უნდობლად უყურებენ. ეს ჯგუფი წვრილი ბურჟუაზიის უმნიშვნელო ნაწილია და მის მემარჯვენე ფრთას წარმოადგენს.

მეორე ჯგუფს შეადგენენ აღამიანები, რომელთაც თავისი ეკონომიური მდგომარეობა შესაძლებლობას აძლევს ძირითადად დაიკმაყოფილონ საჭიროება-მოთხოვნილებანი. ეს ადამიანები საგრძნობლად განირჩევიან იმათგან, ვინც შედის პირველ ჯგუფში. ესენიც გამდიდრებაზე ოცნებობენ, მაგრამ ჩაო გუნ-მინი არამცდაარამც მათ ამის საშუალებას არ აძლევს, ხოლო იმპერიალიზმის, მილიტარისტების, ფეოდალური მემამულების და კომპრადორული მსხვილი ბურჟუაზიის მხრივ ამ უკანასკნელ ხანებში საგრძნობლად გაძლიერებულმა ჩაგვრამ და ექსპლოატაციამ დაარწმუნა ისინი, რომ ძველმა დრომ უკვე განვლო. ისინი ანგარიშს უწევენ იმას, რომ ამჟამად იმდენივე შრომის დახარჯვით, რასაც წინათ ხარჯავდნენ, მათ უკვე აღარ ძალუდთ შეინარჩუნონ არსებობა. ახლა ამისათვის მათ უნდა გაახანგრიძლოვონ თავიანთი სამუშაო დღე, იშრომონ დღისით და ღამით, ორჯერ მეტად დაიტკირთონ თავი. და აი ისინი იწყებენ ლანძღვას: უცხოელებს ისინი უწოდებენ «ზღვისიქითა ეშმაკებს», მილიტარისტებს — «მთავარ წამგლეჯელებს», ხოლო ტუხაოს და ლეშენს * — «მყვლეფელებს». რაც შეეხება ანტიიმპერიალისტურ და ანტიიმილიტარისტულ მოძრაობას,

* ტუხაო და ლეშენი, რომელთა შორის იყვნენ მემამულე-დესპოტები და სოფლის წურბელები, წარმოადგენდნენ ჩინეთის გლეხობის უვალაზე სასტიკ ექსპლოატორებს და მჩაგვრელებს; ისინი უაღრესად უხეში ძილმომრეობისა და გამოძალვის მეთოდებით მოქმედდნენ.

თავიანთი პირადი საქუთრებისა და საგვარეულო მიწებზე ტუხაო და ლეშენი ექსპლოატაციის უწივდნენ მოიგარე და ნახევრადმოიჭარე გლე-

მესამე ჯგუფს ეკუთვნიან ადამიანები, რომელთა ცხოვრების პირობები დღითიდღე უარესდება. ეს ადამიანები ოდესლაც მეტწილად ნივთიერად საერთოდ უზრუნველყოფილი იყვნენ, მაგრამ მათ სულ უფრო და უფრო უძნელდებოდათ თავის გატანა, და ახლა ისინი თანდათანობით ფსკერზე ეშვებიან. ყოველთვის, როცა წლის დამლევს თავიანთ სამეურნეო საქმიანობას აჯამებენ, ისინი სასოწარკვეთით წამოიძახებენ: «ოჰ, კვლავ ზარალი!» და რამდენადაც ისინი წარსულში ზომიერად ცხოვრობდნენ, ხოლო შემდეგ ყოველ წელს სულ უფრო და უფრო დაბლა ეშვებოდნენ, ვალებში ეფლობოდნენ და, ბოლოს, უბადრუკ არსებობამდე დავიღნენ, მათ, როგორც იტყვიან, «მარტოოდენ ფიქრიც კი მომავალზე ცივ ოფლს ასხამს». ეს ადამიანები განსაკუთრებით ძლიერ მორალურ ტანჯვას განიცდიან იმასთან დაკავშირებით, რომ მათში ცოცხალია საუკეთესო დღეების მოგონება, რომლებიც სრულიად არ წააგავს ახლანდელს. ისინი უმნიშვნელო როლს როდი ასრულებენ რევოლუციურ მოძრაო-

ხებს. ისინი მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებული ადგილობრივ რეაქციულ ხელისუფლებასთან და ფაქტიურად ბატონობდნენ, განუკითხავად ასამართლებდნენ და სჯიდნენ ძველი ჩინური სოფლის მცხოვრებთ.

«მიღიტარისტები, ბიუროკრატები, ტუხაო და ლეშენი, — წერს მათ ძე-დუნი ნაშრომში 『როგორ განვსაზღვროთ კლასობრივი კუთხინილება სოფლად』, — რომლებიც მემამულეთა კლასის პოლიტიკური წარმომადგენლები არიან, ჩველაზე უფრო ბოროტ შემამულებად ითვლებან».

ბაში, რამდენადაც საქმაოდ ბევრნი არიან. ესაა წვრილი ბურუუაზის მემარცხენე ფრთა.

მშვიდობინან დროს წვრილი ბურუუაზის აღნიშნული სამი ჯგუფი სხვადასხვანაირად ეკიდება რევოლუციას, მაგრამ როცა იწყება ომიანობის დრო, ესე იგი რევოლუციას აღმავლობის პერიოდი, და უკვე მოჩანს გამარჯვების განთიადი, რევოლუციაში მონაწილეობას იღებენ წვრილი ბურუუაზის არა მხოლოდ მემარცხენე ელემენტები, არამედ მისი ის ფენებიც, რომელთაც უკავიათ საშუალო პოზიცია; და მემარჯვენე ელემენტებიც კი, რომელთაც იტაცებს პროლეტარიატისა და წვრილი ბურუუაზის მემარცხენე ელემენტების რევოლუციური გამოსვლების ტალღა, აგრეთვე იძულებული ხდებიან მიერჩონ რევოლუციას. 1925 წლის 30 მაისის მოძრაობის⁷ გამოცდილება და სხვადასხვა აღგილებში გლეხთა მოძრაობის ისტორია აღასტურებს ამ მტკიცების სისწორეს.

ნახევრადპროლეტარიატს აქ ჩვენ მივაკუთვნებთ: 1) ნახევრადმოიჯარე გლეხთა დიდ უმრავლესობას⁸; 2) ღარიბ გლეხებს; 3) წვრილ ხელოსნებს; 4) ნოქრებს⁹; 5) ქუჩაში მოვაჭრეთ. ნახევრადმოიჯარე გლეხთა დიდი უმრავლესობა ღარიბ გლეხებთან ერთად უზარმაზარ მასას შეადგენს რიცხობრივად. და ის, რასაც გლეხთა საკითხი ეწოდება, ძირითადად წარმოადგენს საკითხს ამ ფენების შესახებ. ნახევრადმოიჯარე გლეხთა, ღარიბ გლეხთა და წვრილ ხელოსანთა მეურნეობა კიდევ უფრო ნაკლები მოცულობის წარმოებით ხასიათდება. თუმცა ნახევრადმოიჯარე გლეხთა დიდი უმრავლესობა, ისევე როგორც ღარიბი გლეხები, ნახევრადპროლეტარიატს წარმოადგენს, მაინც თავიანთი ეკონომიური მდგომარეობით ეს ორი კატეგორია, ერთად აღებული, თავის მხრივ იყოფა უმაღლეს, საშუალო და დაბალ ჯგუფებად. ნახევრადმოიჯარე გლეხებს უფრო უმძიმთ ცხოვრება, ვიდრე მესაკუთრე გლეხებს, რამდენადაც მათ თავიანთი ხორბალი ჩვეულებრივ ყოფნით

დაახლოებით მხოლოდ ნახევარი წლის განმავლობაში და დამატებით საშუალებათა მისაღებად ისინი იძულებული არიან იჯარით აიღონ სხვისი მიწა, ანდა ნაწილობრივ გაყიდონ თავისი სამუშაო ძალა, ან, დასასრულ, წვრილ ვაჭრობას მიჰყონ ხელი. როცა გაზაფხულს ზაფხული სცვლის და ძევლი მოსავალი იღევა, ხოლო ახალს ჯერ პირი არ უჩანს, მათ უხდებათ ფულის სესხება სავახშო პროცენტების გადახდით და სურსათ-სანოვაგის ყიდვა მაღალ ფასებში. გლეხობის ამ ნაწილს, ბუნებრივია, უფრო მეტად უჭირს, ვიდრე მესაკუთრე გლეხებს, რომლებიც არავისაგან დამოკიდებული არ არიან, მაგრამ ნახევრადმოიჯარე გლეხები უკეთესად უზრუნველყოფილი არიან, ვიდრე ღარიბი გლეხები. რამდენადაც ღარიბ გლეხებს თავიანთი მიწა არ გააჩნიათ, ისინი სხვის მიწას ამუშავებენ, და გაწეული შრომისათვის ღებულობენ სულ მხოლოდ ამ მიწაზე მოწეული მოსავლის ნახევარს, ხოლო ზოგჯერ ნახევარზე ნაკლებსაც. თუმცა ნახევრადმოიჯარე გლეხებიც ასევე ღებულობენ მოსავლის მხოლოდ ნახევარს ან ნახევარზე ნაკლებს მიწის იმ ნაწილიდან, რომელიც მათ აღებული აქვთ იჯარით, სამაგიეროდ საკუთარი მიწიდან ისინი მთელ მოსავალს ღებულობენ. ამიტომ ნახევრადმოიჯარე გლეხები უფრო რევოლუციურად არიან განწყობილი, ვიდრე მესაკუთრე გლეხები, მაგრამ ნაკლებ რევოლუციურად, ვიდრე ღარიბი გლეხები.

ღარიბი გლეხები მოიჯარენი არიან და მემამულეთა მხრივ ექსპლოატაციას განიცდიან. ეკონომიური მდგომარეობის მიხედვით ღარიბი გლეხები შეიძლება გავყოთ ორ ჯგუფად. პირველ ჯგუფს შედარებით საკმაო სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარი და ერთგვარი ფულადი სახსრები მოეპოვება. ეს გლეხები ღებულობენ მოსავლის ისეთ წილს, რომელიც ზოგჯერ მათი შრომის ნაკოფის საერთო ოდენობის ნახევარს აღწევს. დანაკლისს ისინი ავსებენ სხვადასხვა მეორეხარისხოვანი კულტურების დათესვის, თევზჭერის,

ფრინველისა და ღორების მოშენების ან თავისი სამუშაო ძალის ნაწილობრივი გაყიდვის გზით და ამგვარად გააქვთ თავი. ცხოვრობენ რა მძიმე მატერიალურ პირობებში, მათი ფიქრი მხოლოდ და მხოლოდ ის არის, რომ როგორმე გაიტანონ თავი ახალ მოსავლამდე. ისინი უფრო გაჭირვებით ცხოვრობენ, ვიდრე ნახევრადმოიჯარე გლეხები, მაგრამ მაინც უფრო იოლად, ვიდრე ღარიბ გლეხთა მეორე ჯგუფი ცხოვრობს. ისინი უფრო რევოლუციურად განწყობილი არიან, ვიდრე ნახევრადმოიჯარე გლეხები, მაგრამ ნაკლებ რევოლუციურად, ვიდრე ღარიბი გლეხები, რომლებიც მეორე ჯგუფში შედიან. რაც შეეხება ღარიბ გლეხებს, რომლებიც მეორე ჯგუფს ეკუთვნიან, მათ არ გააჩნიათ არც საკმაო სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარი, არც ფულადი სახსრები, განიცდიან სასუქის ნაკლებობას, იღებენ ცუდ მოსავალს, და საჯარო გადასახადის შეტანის შემდეგ მათ თითქმის აღარაფერი არ რჩებათ. ამიტომ მათ კიდევ უფრო ხშირად უხდებათ თავისი სამუშაო ძალის გაყიდვა. შიმშილის წლებში და გაჭირვების თვეებში ისინი თავიანთ ნათე-სავ-მეგობრებისაგან ჩამოითხოვენ ხოლმე სესხად რამდენიმე საწყავ ხორბალს, რომ თუნდაც სამი-ხუთი დღე გასტანონ ქიდევ; მათი ვალი სულ უფრო მატულობს, იზრდება და უტანელ ტვირთად იქცევა. ღარიბ გლეხთა ეს ჯგუფი გლეხების ყველაზე საწყალ და გაუბედურებულ ნაწილს წარმოადგენს; იგი ფრიად მგრძნობიარეა რევოლუციური პროპაგანდისადმი.

ნახევრადპროლეტარიატს ჩვენ მივაკუთვნებთ წვრილ ხელოსნებსაც, იმიტომ, რომ, თუმცა ისინი ფლობენ წარმოების პრიმიტიულ საშუალებებს და «თავისუფალი» პროფესიების წარმომაღენლებად ითვლებიან, მაინც ასევე იძულებული ხდებიან გაყიდონ თავისი სამუშაო ძალა; მათი უკონიმიური მდგომარეობა დაახლოებით ღარიბ გლეხთა მდგომარეობის შესაბამისია. ოჯახის შესანახი ხარჯების

შძიმე ტვირთი, სრული შეუსაბამობა ხელფასსა და საარ-სებო მინიმუმს შორის, მუდმივი ხელმოკლეობა და სამუ-შაოს დაკარგვის შიში — ყოველივე ეს აგრეთვე აახლოებს მათ ღარიბ გლეხებთან.

ნოქრები სავაჭრო საწარმოთა დაქირავებულ მუშაკებს წარმოადგენენ და მცირე ხელფასით არჩენენ თავიანთ ოჯა-ხებს; ზაგრამ, რამდენადაც საქონლის ფასები წლითიწლობით იზრდება, ხოლო ჯამაგირის მომატება რამდენიმე წლი-წადში ერთხელ ხდება, ეს ადამიანები დაუსრულებლად უჩი-ვიან თავიანთ ბედს. მათი მდგომარეობა არაფრით არ გა-ნირჩევა ღარიბ გლეხთა და წვრილ ხელოსანთა მდგომარე-ობისაგან, და ისინიც მეტად დიდ მგრძნობიარობას იჩენენ რევოლუციური პროპაგანდის მიმართ.

ქუჩაში მოვაჭრენი, დამოუკიდებლად იმისა, საქონლის ხელზე ტარებით ვაჭრობენ ისინი თუ ფარდულებში, უმნიშვნელო კაპიტალს ფლობენ და შოულობენ გროშებს, რაც მათ საარსებოდ არ ჰყოფნით. ისინი დაახლოებით ისე-თივე მდგომარეობაში არიან, როგორც ღარიბი გლეხები, და ისევე დაინტერესებული არიან რევოლუციით, რომელიც შეცვლილა არსებულ წესებს.

პროლეტარიატი თანამედროვე სამრეწველო პრო-ლეტარიატი ჩინეთში დაახლოებით ორ მილიონ კაცს აღწევს. თანამედროვე სამრეწველო პროლეტარიატის მცი-რერიცხოვნება ქვეყნის ეკონომიური ჩამორჩენილობით აიხსნება. ეს მუშები ძირითადად ჩაბმული არიან ხუთ დარგ-ში — რკინიგზის ტრანსპორტზე, სამთო მრეწველობაში, საზღვაო ტრანსპორტში, საფეიქრო და გემთსაშენ მრეწვე-ლობაში, — ამასთან მათი საგრძნობი ნაწილი უცხოელ მე-წარმეთა კაბალაში იმყოფება. და თუმცა სამრეწველო პრო-ლეტარიატის რიცხვი მცირეა, სწორედ იგი ანსახიერებს ახალ საწარმოო ძალებს და წარმოადგენს თანამედროვე ჩი-ნეთის უაღრესად პროგრესულ კლასს, რომელიც რევოლუ-

ციური მოძრაობის ხელმძღვანელ ძალად იქცა. გაფიცვების შესწავლა, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა უკანასკნელი ოთხი წლის განმავლობაში, მაგალითად, მეზღვაურთა¹⁰, რეინი-გზელთა¹¹, კაილუანის ქვანახშირის მაღაროთა და ძიაოძოს¹² მაღაროთა მუშების გაფიცვების, შამიანში¹³ მომხდარი გაფიცვის, აგრეთვე შანხაისა და გონკონგში 1925 წლის 30 მაისის ამბებს შემდეგ მომხდარი დიდი გაფიცვების¹⁴ შესწავლა დამაჯერებლად გვიჩვენებს, რარიგ დიდია სამრეწველო პროლეტარიატის როლი ჩინეთის რევოლუციაში. ასეთი როლის შესრულება სამრეწველო პროლეტარიატს შეუძლია, ჯერ ერთი, თავისი კონცენტრაციის მეოხებით; ადამიანთა არავითარ სხვა ჯგუფს არ შეუძლია შეედაროს მას თავისი კონცენტრაციის მხრივ. მეორეც, მას ძალუბა ასეთი როლის შესრულება იმიტომ, რომ სამრეწველო მუშები ყველაზე მძიმე ეკონომიურ მდგომარეობაში იმყოფებიან. ისინი მოკლებული არიან წარმოების საშუალებებს, და მათ დარჩენიათ მხოლოდ ხელები შრომისათვის; გამდიდრების არავითარი იმედი მათ არა აქვთ; ისინი უაღრესად სასტიკ მოპყრობას განიცდიან იმპერიალისტების, მილიტარისტების და ბურჟუაზიის მხრივ და ამიტომ განსაკუთრებით ბრძოლისუნარიანი არიან. ქალაქის ყულების ძალები აგრეთვე სერიოზული ყურადღების ღირსია. ამ ჯგუფში უმრავლესობას ნავსადგურის მტვირთავები და რიშები შეადგენებ; მასშივე შედიან ნაგვის გამტანი და ქუჩების დამგველები. ამ ჯგუფში შემავალ ადამიანებს არ გააჩნიათ აზოვები, გარდა თავიანთი ხელებისა. ეკონომიური მდგომარეობის მხრივ ისინი უახლოედებიან სამრეწველო მუშებს და მათ ჩამოჩებიან მხოლოდ კონცენტრაციის დონის დაფინანსო როლის მხრივ წარმოებაში.

თანამედროვე კაიტალისტური სოფლის მეურნეობა ჩინეთში ჯერ კიდევ სუსტადაა განვითარებული სოფლის პროლეტარიატში იგულისხმებიან მოჯამაგირეები.

რომლებიც მუშაობენ მუდმივად, თვიურად ან დღიურად ამ მოჯამაგირებს არ გააჩნიათ არამცუ მიწა და სასოფლო სამეურნეო ინვენტარი, არამედ არავითარი ფულადი სახს-რებიც და შეუძლიათ იარსებონ მხოლოდ თავისი სამუშაო ძალის გაყიდვით. სამუშაო დღის ხანგრძლივობის, ხელფასის სიმცირის, შრომის ცუდი პირობების, მუდმივი სამუშაოს უქონლობის მხრივ ისინი უარეს პირობებშიც კი იმყოფებიან, ვიდრე სხვა მუშები. სოფლის მოსახლეობის ეს ჯგუფი განიცდის უაღრეს გაჭირვებას და გლეხთა მოძრაობაში ისეთივე მნიშვნელოვანი მდგომარეობა უკავია, როგორც ღარიბ გლეხებს.

გარდა ამისა, არსებობს კიდევ დეკლასირებული ელემენტების საკმაოდ მნიშვნელოვანი ჯგუფი. ესენი არიან გლეხები, რომელთაც დაკარგეს მიწა, და მუშა-ხელოსნები, რომლებიც სამუშაოს ვერ შოულობენ. ისინი ეკუთვნიან საზოგადოების ყველაზე მოუწყობელი ელემენტების რიცხვს.

მათ ყველაზე აქვთ საიდუმლო ორგანიზაციები. ისეთი საზოგადოებები, როგორიცაა «ტრიადა» («სანხებუეი») ფუძიანის და გუანდუნის პროვინციებში, «ძმათა საზოგადოება» («გელაოხუეი») ხუნანის, ხუბეის, გუიჯოუს და სიჩუანის პროვინციებში, «დიდ მახვილთა საზოგადოება» («დადაოხუეი») ანხუეის, ხენანისა და შანდუნის პროვინციებში, «ზნეობის საზოგადოება» («ძაილიხუეი») ჩილის პროვინციაში და სამ აღმოსავლეთ პროვინციაში, «ლურჯი კლანი» («ცინბანი») შანხაისა და სხვა აღგილებში¹⁵, ურთიერთდამხმარე ორგანიზაციებს წარმოადგენდნენ პოლიტიკურ და ეკონომიურ ბრძოლაში. ადამიანთა ამ ჯგუფის მოწყობა ჩინეთის წინაშე მდგომ ერთ-ერთ უძნელეს პრობლემას წარმოადგენს. ამ ადამიანებს შესწევთ უაღრესად ვაჟკაცური ბრძოლის უნარი, მაგრამ მათ აქვთ ერთი ნაკლი — მიდრეკილება დამანგრეველი მოქმედებისადმი; თუ-

კი მათ სწორად ვუხელმძღვანელებთ, ისინი შეიძლება რევოლუციურ ძალად გადაიქცნენ.

ყოველივე ზემოთქმულიდან ჩანს, რომ იმპერიალისტებთან შეთანხმებული ყველა მილიტარისტები, ბიუროკრატები, კომპრადორები და მსხვილი მემამულები, აგრეთვე მათგან დამოკიდებული ინტელიგენციის რეაქციული ნაწილი ჩვენი მტრები არიან. სამრეწველო პროლეტარიატი ჩვენი რევოლუციის ხელმძღვანელი ძალაა. მთელი ნახევრადპროლეტარიატი და წვრილი ბურჟუაზია ჩვენი უახლოესი მეგობრები არიან. მერყევი საშუალო ბურჟუაზიის მემარჯვენე ფრთა შეიძლება ჩვენი მტრები იყოს, ხოლო მისი მემარცხენე ფრთა — ჩვენი მეგობარი; მაგრამ ჩვენ ყოველთვის ფხიზლად უნდა ვიყოთ და არ მივცეთ საშუალო ბურჟუაზიას შესაძლებლობა — მოახდინოს ჩვენი ფრონტის დეზორგანიზაცია.

შენიშვნები

1 ლაპარაკია ერთ მუჭა საზიზღარ ფაშისტ პოლიტიკანებზე, რომელთაც დააარსეს ჩინეთის ნაციონალისტური ახალგზრდობის კავშირი, შემდეგში ახალგზრდა ჩინურ პარტიად წილდებული; ლებულობდნენ რა სუბსიდიებს ხელისუფლების სათავეში მდგომი სხვადასხვა რეაქციული დაჯგუფებისაგან და აგრეთვე იმპერიალისტებისაგან, ნაციონალისტები ჩინეთის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ გამოსვლებზე ხელოვნდებოდნენ.

2 დაი ძი-ტაო — გომინდანის ერთ-ერთი უხუცესი წევრი, ჩან კაი-შისთხ ერთად ეწეოდა სპეცუალის ბაზებზე. სუნ იატ-სენის სიკედილის შემდეგ 1925 წელს აჩალებდა ჩინეთის კომუნისტური პარტიის დევნის კამპანიას და მდგვარად მორალურად იმზადებდა ჩან კაი-შის კონტრრევოლუციურ გადატრანსფერას 1927 წელს. ხინგრძლივი დროის განმავლობაში იყო ჩან კაი-შის ერთგული ქოფიერი, მისი ხელშემწყობა კონტრრევოლუციურ მოლვწეობაში. იყო მიხედვა ჩან კაი-შის ბატონობის კრაშის გარდუვალობას, თავისი

მდგომარეობის სრულ უნუგეშობას და თავი მოიკლა 1949 წელს თებერვალში.

3 «ჩენბათ» — იმ პოლიტიკურ დაჯგუფებათა ერთ-ერთი ეგრეთწოდებული 『საკულტო ჯგუფის』 ორგანო, რომლებიც მხარს უჭერდნენ ბეიანელი (ჩრდილოელი) მილიტარისტების ბატონობას; გამოიყენებენში.

4 1923 წელს სუნ ალ-სენმა ჩინეთის კომუნისტური პარტიის მხარე დაჭრით, მიიღო გადაწყვეტილება გომინდანის რეორგანიზაციის, გომინდანის და კომუნისტური პარტიის თანამშრომლობის და გომინდაში კომუნისტების დაშევების შესახებ, ხოლო 1924 წლის იანვარში კანტონში მოწვეულ გომინდანის 1-ლ ყრილობაზე მის მიერ ჩამოყალიბებულ იქნა სამი ძირითადი პოლიტიკური დებულება — კავშირი რუსეთთან, კავშირი კომუნისტურ პარტიასთან, გლეხებისა და მუშების მხარდაჭერა. ამ ყრილობის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს ამხანაგმა მათ ძე-დუნმა და ამხ. ამხ. ლი და-გაომ, ლინ ბოკიუმ და ციუ-ბომ. მათმა მონაწილეობამ ყრილობის მუშაობაში მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა იმ მხრივ, რომ ხელა შეუწყო გომინდანს დადგომოდა რევოლუციურ გზას იმ პერიოდში. იმავე დროს ისინი არჩეულ იქნენ გომინდანის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის წევრებად თუ წევრობის კანდიდატებად.

5 ამხანაგ მათ ძე-დუნს აქ მხედველობაში ჰყავს გლეხები, რომლებიც სასოფლო-სამეურნეო წარმოებას მისდევენ საკუთარ მიწაზე.

6 ჩაო გუნ-მინი — სიმდიდრის ღმერთი ჩინეთის ხალხურ მითოლოგიაში.

7 მხედველობაშია მთელ ქვეყანაში გაშლილი ანტიიმპერიალისტური მოძრაობა, რამაც ითვეთქა ჩინელი მოსახლეობისადმი იმ მხეცური თავდასხმის წინააღმდეგ პროტესტის ნიშნად, რაც ჩაიდინა ინგლისის პოლიციაში შანხაიში 1925 წლის 30 მაისს. 1925 წლის განმავი ცინდაოსა და შანხაიში იაპონელთა მთელ რიგ საფეიქრო ფაბრიკებში დაწყებული საგაფიცეო ბრძოლა, რამაც ძლიერ ფართო ხასიათი მიიღო, ჩაქრობილ იქნა იაპონელი იმპერიალისტებისა და მათი დამქაშების — ბეიინელი მილიტარისტების მიერ. 15 მაისს მეწარმეთა მიერ შანხაიში იაპონელთა საფეიქრო ფაბრიკების მუშებზე თავდასხმის შედეგად მოკლულ იქნა მუშა გუ ჯენ-ხუნი და დაიკრა 10-ზე მეტი მუშა. 28 მაისს რეაქციულ ხელისუფალთა

ბრძანებით მოყლულ იქნა 8 მუშა ცინდარში. 30 მაისს შანხაის ორი ათასზე მეტმა სტუდენტმა უცხოელთა კონცესიების ტერიტორიაზე მოაწყო ფართო აფიტაცია გაფიცული მუშებისათვის მხარდაჭერისა და ჩინეთისათვის კონცესიების დაბრუნების სასაჩვებლოდ. ამის შემდეგ ინგლისელთა სეტლმენტის პოლიციის სამმართველოს შენობის წინ თავი მოიყარა შანხაის დაახლოებით 10 ათასშა მცხოვრებმა. დემონსტრაციები ხმამაღლა გაჰყვიროდნენ ლოზუნგებს: «ძირის იმპერიალიზმი!», «ჩინელო ხალხო, შეერთდი!» და ა. შ. ინგლისის პოლიციამ სროლა ასტეხა, რის შედეგად მოყლულ და დაჭრილ იქნა მრავალი სტუდენტი. ეს ამბები ცნობილი გახდა როგორც «30 მაისის სისხლიანი ამბები». ამ მხეცურმა თავდასხმამ მთელი ჩინელი ხალხის რისხა გამოიწვია, ქვეყანა მოიცავ მუშების, სტუდენტების და ვაჭრების დემონსტრაციების და გაფიცვების ტალღამ, რაც უფართოეს ანტიიმპერიალისტურ მოძრაობაში გადაიზარდა.

5 ამხანაგ მაო ძე-დუნს აქ მხედველობაში ჰყავს გლეხები, რომლებიც საკუთარი მიწის უქმარობის გამო იძულებული არიან იჯარით აიღონ სხვისი მიწა.

9 ნოქრები ჩინეთში იყოფა კატეგორიებად, რომლებიც არაერთნაირ მდგომარეობაში იმყოფებიან. ამხანაგ მაო ძე-დუნს აქ მხედველობაში ჰყავს ნოქართა უმრავლესობა; რაც შეეხება დანარჩენებს — დაბალი კატეგორიის ნოქრებს, — ისინი ისეთივე მატერიალურ მდგომარეობაში იმყოფებიან, როგორც პროლეტარები.

10 მხედველობაშია მეზღვაურთა გაფიცვა გონკონგში და წყალტრანსპორტის მუშაკთა გაფიცვა მდინარე იანდიზე 1922 წლის დამდეგს. გონკონგელ მეზღვაურთა გაფიცვა გაგრძელდა 8 კვირას; მათი გააფთრებული, სისხლისმდვრელი ბრძოლის შედეგად ინგლისის იმპერიალისტური ხელისუფლები გონკონგში იძულებული შეიქწენ დაექმაყოფილებინათ გაფიცულთა მოთხოვნები ხელფასის მომარტების, პროფესიურთა აღდგენის, დაპატიმრებული მუშების განთავისუფლების და დაზარალებული მუშებისათვის და დაღუპულთა ოჯახებისათვის დახმარების მიცემის შესახებ. ამის შემდეგ მეზღვაურებმა და ნავსადგურის მუშებმა მდინარე იანდიზე დაიწყეს გაფიცვა, რაც გაგრძელდა ორ კვირას და აგრეთვე გაფიცულთა გამარჯვებით დამთავრდა.

11 ჩინეთის კომუნისტურმა პარტიამ თავისი დაარსების შემდეგ 1921 წელს გაშალა ორვანიზაციული მუშაობა ჩეინიგზელ მუშებს შორის;

1922-1923 წლებში ჩინეთის მთავარ რკინიგზებზე დაიწყო საგაფიცეო ბრძოლა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა კომუნისტური პარტია. ყველაზე მეტად ცნობილი გახდა პეკინ — ხანკოუს რკინიგზის მუშების საყოველთაო გაფიცეა, რომელიც დაიწყო 1923 წლის 4 თებერვალს გაერთიანებული პროფესიონალის ორგანიზაციის თავისუფლებისათვის ბრძოლის ნიშნით. 7 თებერვალს ინგლისის იმპერიალიზმის დამქაშები — ბეინელი მილიტარისტები უ პეი-ფუ და სიათ იან-ნანი სასტიკად გაუსწორდნენ გაფიცულ მუშებს, რაც ჩინეთის ისტორიაში ცნობილია როგორც «7 თებერვლის სისხლიანი ამბები».

12 კაილუანის ქვანახშირის მაღაროები — იმ ქვანახშირის მაღაროების საერთო სახელმწოდება ხევების პროვინციის კაიპინსა და ლუანჯოუში, რომლებიც ქმნიან ქვანახშირის დიდ აუზს, სადაც მუშაობს 50 ათასზე მეტი მუშა. ბოქსერთა მოძრაობის დროს 1900 წელს ინგლისელი იმპერიალისტების მიერ კაიპინის ქვანახშირის მაღაროების ხელში ჩაგდების შემდეგ ჩინელმა მეწარმეებმა შექმნეს ლუანჯოუს ქვანახშირის კომპანია. შემდეგში შეიქმნა მაღაროების საერთო სამმართველო კაიპინსა და ლუანჯოუში, და ამგვარად ეს მაღაროები მთლიანად გადავიდა ინგლისელ იმპერიალისტთა საკუთრებაში. ამ მაღაროთა სამთო მუშების გაფიცეა მოხდა 1922 წლის ოქტომბერში.

ძიაოძოს ქვანახშირის მაღაროები — ქვანახშირის ცნობილი აუზი, რომელიც წინათ შედიოდა ხენანის პროვინციაში, ხოლო ამჟამად შედის პინუანის პროვინციის დასავლეთ ნაწილში. გაფიცეა ძიაოძოში გაგრძელდა 1925 წლის 1-ლი ივლისიდან 9 აგვისტომდე.

13 შამიანი (შამინი) — ინგლისელ იმპერიალისტთა ყოფილი კონცესია კანტონში. 1924 წლის ივლისში ინგლისელმა იმპერიალისტებმა, რომლებიც ბატონობდნენ შამიანში, შემოიღეს ახალი პოლიციური წესები, რომლის თანახმად შამიანში მცხოვრებ ჩინელ მოქალაქეებს კონცესიაში შესვლისას და იქედან გამოსვლისას უნდა წარედგინათ პირადობის მოწმობა სურათითურთ. უცხოელებზე ეს მოთხოვნა არ ვრცელდებოდა. 15 ივლისს შამიანის მუშებმა ამ დისკრიმინაციის წინააღმდეგ პროტესტის ნიშნად გამოაცხადეს გაფიცეა, რის შედეგად ინგლისელი იმპერიალისტები იძულებული იყვნენ გაუუქმებინათ თავიათი ახალი პოლიციური წესები.

14 შანხაის 1925 წლის 30 მაისის ამბების შემდეგ 1 ივნისს შანხაიში მფეთქა საყოველთაო გაფიცეამ, ხოლო 19 ივნისს დაიწყო საყოველთაო გაფიცეა გონკონგში. შანხაის გაფიცეაში 200 ათასზე მეტმა

კაცმა მიიღო მონაწილეობა, ხოლო გონიონგის გაფიცვაში—250 ათას-მა. გონიონგის საყოველთაო გაფიცვა, რომელიც მთელი ჩინელი ხალ-ხის მხარდაჭერით სარგებლობდა და წელიწადი და ოთხი თვე გაგრ-ძელდა, ყველაზე ხანგრძლივ გაფიცვას წარმოადგენდა მსოფლიო მუშათა მოძრაობის ისტორიაში.

- 15 საზოგადოება «ტრიადა» («სანხეობუეი»), «ძმათა საზოგადოება» («გე-ლაობუეი»), «დიდ მახვილთა საზოგადოება» («დადაობუეი»), «ზეო-ბის საზოგადოება» («ძაილიბუეი»), «ლურჯი კლანი» («ცინბანი») — პრიმიტიული საიდუმლო ორგანიზაციები, რომლებიც გავრცელებუ-ლი იყო მოსახლეობას მასებში. ეს ორგანიზაციები ძირითადად შე-დგებოდნენ განანაგებული გლეხების, უმუშევარი ხელოსნების და ლუმპენპროლეტარებისაგან. ფეოდალურ ეპოქაში ყველა ამ ელემენ-ტის გამაერთიანებელ საწყისს ხშირად ჩელიგიური ცრურწმენა წარ-მოადგენდა. სხვადასხვა სახელწოდებით შექმნილ საზოგადოებებში მყაცრი იერარქია არსებობდა; ამ საზოგადოებათაგან ზოგიერთს ია-რალიც ჰქონდა. ასეთ საზოგადოებათა წევრები ცდილობდნენ, რათა უზრუნველყოთ მათი მეშვეობით ურთიერთდახმარება ცხოვრების სხვადასხვა შემთხვევაში, განსაზღვრულ მომენტებში კი ამ საზოგა-დოებებს იყენებდნენ მჩაგრელების — ბიუროკრატებისა და მემამუ-ლების წინააღმდეგ ბრძოლის ორგანიზაციისათვის. მაგრამ ცხადია, რომ მონაწილეობა ამ თავისი ხსაიათით ჩამორჩენილ ორგანიზაციებ-ში არ შეიძლებოდა ყოფილიყო გლეხებისა და ხელოსნებისათვის გა-მოსავალი შექმნილი მდგომარეობიდან. ხშირად მემამულები და სხვა რეაქციული ელემენტები აღვილად ამყარებდნენ თავიანთ კონტროლს ამ ჩამორჩენილ ორგანიზაციებში და თავიანთი ინგარებითი მიზნება-სათვის იყენებდნენ მათ. ამასთანავე ამ საზოგადოებებში შესამჩნევი იყო მიღრუკილება ბრძან ნგრევისადმი, რის გამო ზოგიერთი მათგანი რეაქციულ ძალად იქცა. 1927 წელს, თავისი კონტრიუკოლუციური გადატრიადლების მოხდენისას, ჩან კაი-შიძ გამოიყენა ეს ჩამორჩენილი ორგანიზაციები როგორც თარაღი მშეობელი ხალხის ერთანობის დასატრუვევად და რევოლუციისათვის ძირგამოსათხრელად. მას აქეთ, რაც დაიწყო თანამედროვე სამხრეთურ პროლეტარიატის ძალთა ძლიერი ზრდა, გლეხებიამ მუშათა კლასის ხელმძღვანელობით თან-დათხოვით შექმნა თავისი სტრუქტური ამაღლი იორგანიზაციები, და პრი-მიტიული და ჩამორჩენილი ორგანიზაციების არსებობასაც იშრი და-კურგა.